

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Кафедра менеджменту

ЦВИД ОЛЬГА ОЛЕГІВНА

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РИЗИКОЗАХИЩЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
(НА МАТЕРІАЛАХ ** «*****-****»)**

Спеціальність 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма Менеджмент
Робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня

Науковий керівник:

ВОЛИНЕЦЬ ІРИНА ГРИГОРІВНА,
кандидат економічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 16

засідання кафедри менеджменту від

23 травня 2024 р.

Завідувач кафедри

_____ Наталія ХОМЮК

ЛУЦЬК 2024

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітньо-професійна програма Менеджмент

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту

Наталія ХОМЮК

25.09.2023 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ОСВІТИ ЦВИД ОЛЬЗИ ОЛЕГІВНИЙ

1. Тема роботи: Формування системи ризикозахищеності підприємства (на матеріалах **** «*****-****»).

2. Керівник роботи: Волинець Ірина Григорівна, кандидат економічних наук, доцент.

3. Термін подання здобувачем роботи: 23.05.2024 р.

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка теоретичних та практичних основ формування ефективної системи ризикозахищеності підприємства.

Для досягнення цієї мети у роботі поставлено такі *завдання*: визначити основні види ризиків, які можуть впливати на діяльність підприємства, та охарактеризувати їх специфіку; провести аналіз існуючих теоретичних підходів до поняття ризиків та їх класифікації в контексті підприємницької діяльності; дослідити сучасні методи та інструменти управління ризиками на підприємстві; розробити методичні рекомендації щодо оцінки ризиків та вибору оптимальних заходів для їх мінімізації; дати загальну характеристику **** «*****-****» та здійснити аналіз показників його діяльності; надати пропозиції щодо удосконалення системи ризикозахищеності **** «*****-****».

Об'єктом дослідження є система ризикозахищеності **** «*****-****».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів, що стосуються розробки, впровадження та ефективного функціонування системи захисту підприємства від ризиків.

5. Дата видачі завдання: 25.09.2023 р.

6. КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Підготовчий: вибір, затвердження теми кваліфікаційної роботи, складання індивідуального плану-графіка дослідження	до 25.09.2023 р.	
2.	Основний		
2.1.	Виконання теоретико-методологічного розділу	до 22.12.2023 р.	
2.2.	Виконання дослідницько-аналітичного розділу	до 30.04.2024 р.	
2.3.	Формування висновків і пропозицій	до 10.05.2024 р.	
3.	Оформлювальний: оформлення рукопису та перевірка керівником	до 17.05.2024 р.	
4.	Підсумковий		
4.1.	Отримання висновку керівника про готовність кваліфікаційної роботи; проведення попереднього захисту на кафедрі, отримання рекомендації випускової кафедри про допуск до захисту	до 23.05.2024 р.	
4.2.	Отримання рецензії на кваліфікаційну роботу, подання роботи до ЕК	до 05.06.2024 р.	

Здобувач освіти		Ольга ЦВИД
Керівник роботи		Ірина ВОЛИНЕЦЬ

АНОТАЦІЯ

Цвид О. О. Формування системи ризикозахисності підприємства (на матеріалах **** «*****-****»). На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня Бакалавр за спеціальністю 073 Менеджмент освітньо-професійної програми Менеджмент. Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2024.

У кваліфікаційній роботі визначено основні види ризиків, які можуть впливати на діяльність підприємства. Охарактеризовано їх специфіку. Проведено аналіз існуючих теоретичних підходів до поняття ризиків та їх класифікації в контексті підприємницької діяльності. Досліджено сучасні методи та інструменти управління ризиками на підприємстві. Розроблено рекомендації щодо оцінки ризиків та вибору оптимальних заходів для їх мінімізації. Дано загальну характеристику **** «*****-****» та здійснено аналіз показників його діяльності. Запропоновано механізм системи ризикозахисності підприємства, яка включає комплекс заходів для ідентифікації, оцінки, контролю та моніторингу ризиків **** «*****-****».

Ключові слова: ризикозахисність, формування системи ризикозахисності, система управління ризиками, ризик-менеджмент, безпека підприємства.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДЛОГІЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ РИЗИКОЗАХИЩЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Сутність та складові ризикозахищеності підприємства.....	9
1.2. Особливості формування системи ризикозахищеності підприємства.....	13
1.3. Методичні підходи до аналізу складових та оцінки ризикозахищеності підприємства.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РИЗИКОЗАХИЩЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
2.1. Загальна характеристика та аналіз основних показників діяльності **** «*****-****».....	25
2.2. Аналіз ключових елементів системи ризикозахищеності **** «*****-****».....	31
2.3. Оцінка ефективності формування системи ризикозахищеності **** «*****-****».....	33
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42
ДОДАТКИ.....	44

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зростання конкуренції, нестабільність ринків, технологічні зрушення та глобальні кризи створюють значні ризики для підприємств у всіх секторах економіки. Недооцінка або неправильне управління ризиками може мати катастрофічні наслідки для підприємства, включаючи фінансові втрати, зниження репутації, порушення операційної діяльності, юридичні проблеми, зниження конкурентоспроможності та негативний вплив на довгострокову стійкість. Це підкреслює необхідність ретельного підходу до управління ризиками та впровадження ефективних заходів для їхньої мінімізації.

Вирішення цієї проблеми передбачає створення ефективної системи ризикозахищеності, яка містить в собі комплексний підхід до ідентифікації, оцінки, управління та моніторингу ризиків. Розробка такої системи потребує ретельного дослідження та аналізу специфіки діяльності конкретного підприємства, його внутрішніх та зовнішніх факторів, що можуть впливати на його успішну роботу.

Необхідність проведення досліджень у галузі формування системи ризикозахищеності є критичною для підприємств та організацій будь-якого рівня. Організації, які ефективно управляють ризиками, мають більші шанси на стабільний розвиток та збереження конкурентоспроможності в умовах нестабільного економічного середовища.

Такі дослідження дозволять розробити та впровадити стратегії та інструменти, спрямовані на зменшення ризиків і підвищення стійкості підприємств до зовнішніх впливів.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка теоретичних та практичних основ формування ефективної системи ризикозахищеності підприємства, яка забезпечить мінімізацію негативного впливу різноманітних ризиків на його діяльність та сприятиме підвищенню стійкості та

конкурентоспроможності підприємства в умовах невизначеності ринкового середовища.

Досягнення мети дослідження зумовило необхідність розв'язання таких основних завдань:

- провести аналіз існуючих теоретичних підходів до поняття ризиків та їх класифікації в контексті підприємницької діяльності;
- визначити основні види ризиків, які можуть впливати на діяльність підприємства, та охарактеризувати їх специфіку;
- дослідити сучасні методи та інструменти управління ризиками на підприємстві;
- розробити рекомендації щодо оцінки ризиків та вибору оптимальних заходів для їх мінімізації;
- запропонувати механізм системи ризикозахищеності підприємства, який включатиме комплекс заходів для ідентифікації, оцінки, контролю та моніторингу ризиків;
- розробити рекомендації для підприємства щодо впровадження системи ризикозахищеності в їх діяльність з урахуванням галузевих та ринкових особливостей.

*Об'єктом дослідження є система ризикозахищеності **** «*****-****».*

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів, що стосуються розробки, впровадження та ефективного функціонування системи захисту підприємства від ризиків.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано такі методи: системний підхід, порівняння, аналіз та синтез літературних джерел.

Практична значущість роботи полягає у розробці та впровадженні ефективної системи ризикозахищеності **** «*****-****», що базується на результатах самостійно проведених досліджень. Проведені дослідження включали аналіз ризиків, що загрожують підприємству, та розробку стратегії їх мінімізації. Основні результати та рекомендації, отримані в ході дослідження,

можуть бути впроваджені у діяльність підприємств, що дозволить застосувати способи і методи зниження ризику для удосконалення управління ризиками в системі ризикозахищеності підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДЛОГІЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ РИЗИКОЗАХИЩЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та складові ризикозахищеності підприємства

Сучасний бізнес-середовище характеризується високим рівнем невизначеності та динамічними змінами, що ставлять перед підприємствами численні виклики. В умовах глобалізації, технічного прогресу, зростаючої конкуренції та постійних змін у законодавстві, підприємства змушені розробляти та впроваджувати стратегії, що дозволяють їм залишатися конкурентоспроможними та стійкими до ризиків. Одним із ключових аспектів управління в цих умовах є ризикозахищеність [8, с.47].

Ризикозахищеність підприємства – це його здатність ефективно ідентифікувати, оцінювати та управляти ризиками, що виникають у процесі його діяльності. Це не просто набір заходів та інструментів, а комплексний підхід, що включає стратегічне планування, аналіз і моніторинг ризиків, а також розробку та впровадження відповідних заходів для мінімізації їхнього впливу [9, с.230].

Ризикозахищеність є ключовим аспектом для будь-якої організації, системи чи проекту, оскільки допомагає зменшити вплив непередбачених подій на їхню діяльність та досягнення цілей. Застосування різноманітних стратегій та заходів, спрямованих на управління ризиками, є важливим елементом в будь-якій сфері діяльності. Це дозволяє забезпечити стабільність і стійкість у будь-яких умовах та знизити ймовірність виникнення негативних наслідків.

Ризикозахищеність є важливою концепцією, яка стосується здатності організації захищати себе від загроз та ризиків, які можуть виникнути під час діяльності системи чи проекту [9, с.231]. Це означає, що суб'єкт може підтримувати стабільність і продовжувати досягати своїх цілей у разі несподіваної події чи ситуації.

Суть ризикозахищеності полягає в тому, щоб забезпечити організацію, систему або проект можливістю ефективно реагувати на потенційні загрози та ризики, що виникають у ході їхньої діяльності. Це означає створення механізмів, процедур і стратегій, спрямованих на зменшення вразливості та мінімізацію можливих збитків в разі виникнення негативних подій. Ризикозахищеність також передбачає планування та підготовку до різноманітних сценаріїв, щоб забезпечити готовність до реагування на будь-які непередбачені обставини.

Складові ризикозахищеності включають у себе різні аспекти, спрямовані на зменшення можливості виникнення ризиків або мінімізацію їх впливу. Основні компоненти ризикозахищеності можуть включати [15, с.45]:

1. Управління ризиками – це процес ідентифікації, оцінки, управління та моніторингу ризиків, які можуть впливати на організацію або проект.

2. Страхування – застосування страхових полісів для захисту від фінансових втрат у випадку виникнення певних ризиків.

3. Диверсифікація інвестицій – розподіл інвестицій між різними активами або областями для зменшення ризику втрат.

4. Використання фінансових інструментів – використання фінансових інструментів, таких як опціони або форвардні угоди, для захисту від коливань цін або валютних ризиків.

5. Бізнес-планування і контингентне планування – розробка планів дій для реагування на непередбачені події або кризові ситуації.

6. Технічні заходи безпеки – провадження технологічних заходів для захисту від кіберзагроз, природних катастроф тощо.

Ці складові допомагають забезпечити повноцінну ризикозахищеність та зменшити можливість виникнення негативних наслідків для підприємства.

Отже, ризикозахищеність – це складний процес, що вимагає систематичного підходу і постійного вдосконалення і включає виявлення, оцінку, управління та моніторинг ризиків для забезпечення стійкості та надійності організації чи проекту.

Класифікація ризиків, ймовірність виникнення, вплив на проекти та організації, сфери впливу і т.д. це процес, який систематично ділить ризики на категорії або класи в залежності від різних характеристик, таких як цей процес допомагає регулювати ризики, встановлювати пріоритети і вживати ефективних заходів для їх управління [10, с.92]. Класифікація ризиків зазвичай використовується в управлінні проектами, фінансовому управлінні та інших сферах діяльності, де існує ризик потенційних збитків або несприятливих наслідків.

Існує декілька основних категорій ризиків, які можна використовувати для класифікації системи ризикозахищеності підприємства [10, с.98]:

- фінансові ризики (валютні, кредитні, ризики процентної ставки),
- операційні ризики (ризики виробництва, ланцюжка постачань, виробничих процесів, ризики персоналу),
- стратегічні ризики (ризики конкуренції на ринку, ризики репутації, ризики зміни законодавства та регулювання),
- технологічні ризики (ризики кібербезпеки, технологічного старіння, ризики інтеграції нових технологій),
- екологічні ризики (ризики забруднення довкілля, зміни клімату, ризики екологічної відповідальності),
- правові та регуляторні ризики (ризики порушення правил та законів).

Кожна з цих категорій може бути поділена на конкретні види ризиків, що їм притаманні. Наприклад, в ризиках конкуренції на ринку можуть відрізнятися ризики, пов'язані зі зниженням цін, змінами в споживчих вподобаннях тощо. Класифікація ризиків дозволяє краще розуміти їхню природу та визначати ефективні стратегії управління ними.

Класифікація ризиків наведена на рис. 1.1.

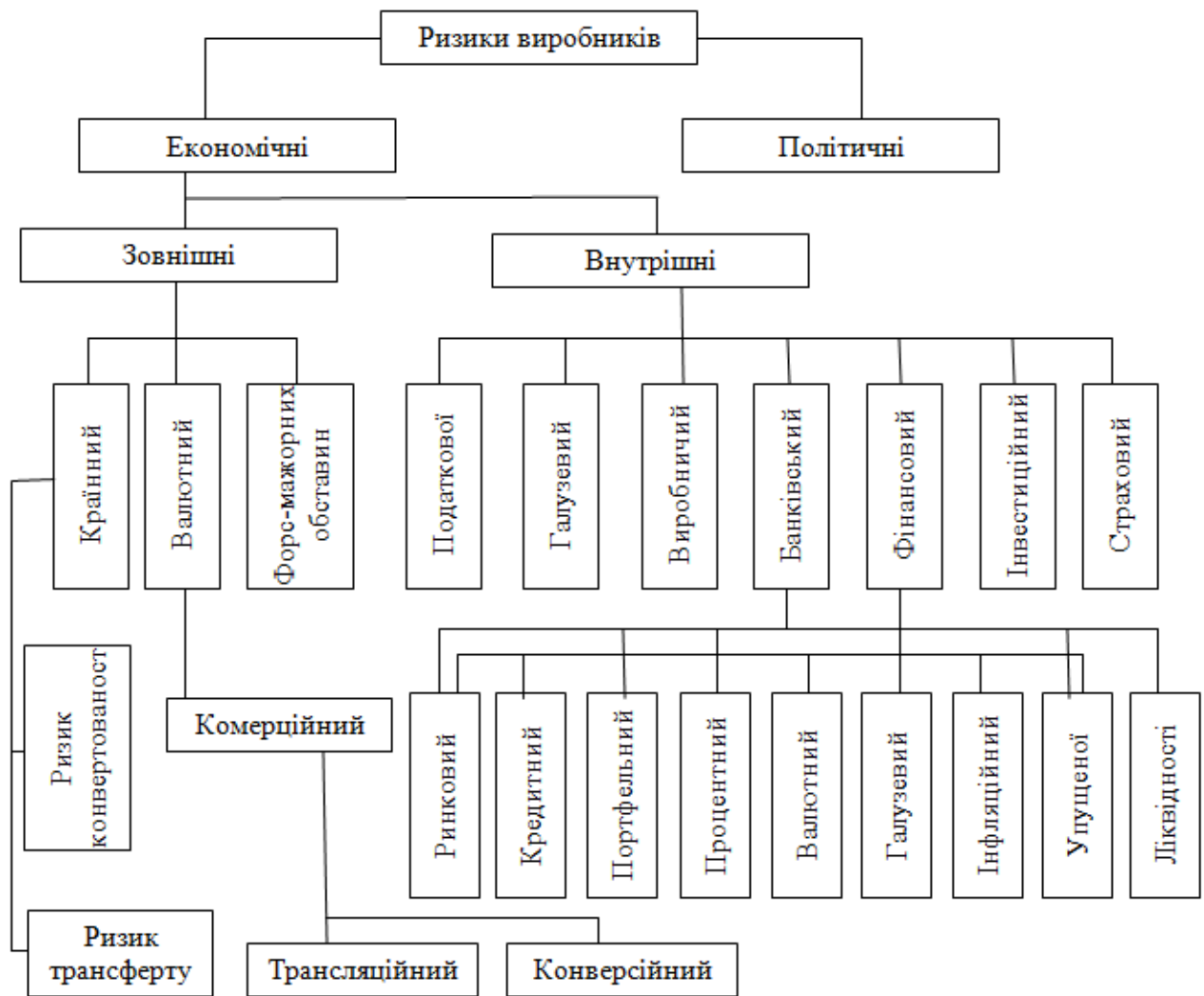

Рис 1.1. Класифікація видів ризиків

Джерело: [8; 10]

Класифікація ризиків за цими категоріями дозволяє підприємству більш структуровано підходити до їхнього управління, розробляти специфічні стратегії та заходи для мінімізації впливу кожної категорії ризиків. Це також допомагає забезпечити комплексний та систематичний підхід до ризикозахищеності підприємства [16, с.38].

Отже, в сучасних умовах підприємницької діяльності, коли зовнішнє середовище стає дедалі більш динамічним та непередбачуваним, забезпечення стійкості підприємства набуває ключового значення. Ризики, з якими стикаються підприємства, постійно еволюціонують, що зумовлює необхідність безперервного розвитку та вдосконалення системи ризикозахищеності.

1.2. Особливості формування системи ризикозахищеності підприємства

У сучасному світі підприємства постійно стикаються з різноманітними ризиками, що можуть суттєво вплинути на їхню діяльність та стійкість. Глобальні економічні коливання, технологічні зміни, політичні кризи, природні катаклізми та інші фактори створюють численні виклики для бізнесу. В умовах такої невизначеності питання забезпечення ризикозахищеності підприємства стає надзвичайно актуальним [18, с.138].

Формування ефективної системи ризикозахищеності – це складний і багатогранний процес, що включає різні аспекти управління ризиками. Він потребує комплексного підходу, який поєднує стратегічне планування, глибокий аналіз ризиків, моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища, а також розробку та впровадження адекватних заходів захисту. Основною метою такої системи є мінімізація негативних впливів ризиків на підприємство та забезпечення його стійкості в умовах невизначеності [11, с.187].

Головна мета системи ризикозахищеності для підприємства полягає у забезпеченні його стійкості та стабільного функціонування в умовах невизначеності та різноманітних ризиків. Це досягається шляхом ідентифікації, оцінки, управління та мінімізації впливу ризиків, що можуть негативно вплинути на діяльність підприємства.

Основні завдання системи ризикозахищеності включають [12, с.164]:

1. Ідентифікація ризиків – завдання формується з виявлення потенційних ризиків, що можуть виникнути в процесі діяльності підприємства та аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища для виявлення нових загроз.

2. Оцінка ризиків – завдання формується з визначення ймовірності настання ризикових подій та їх потенційних наслідків та кількісного і якісного аналізу ризиків для визначення їхнього впливу на підприємство.

3. Управління ризиками – завдання формується з розробки та впровадження заходів щодо запобігання та мінімізації впливу ризиків і визначення пріоритетів у управлінні ризиками залежно від їх важливості та можливого впливу.

4. Моніторинг та контроль – завдання формується з постійного моніторингу зовнішнього та внутрішнього середовища для виявлення змін у ризик-профілі підприємства і оцінки ефективності вжитих заходів та їх коригування за необхідності.

5. Планування на випадок надзвичайних ситуацій – завдання формується з розробки плану дій на випадок настання критичних подій, які можуть мати серйозний вплив на підприємство і забезпечення готовності підприємства до швидкого та ефективного реагування на надзвичайні ситуації.

6. Комунікація та навчання – завдання формується з підвищення обізнаності працівників про можливі ризики та заходи щодо їхнього управління та проведення навчань та тренінгів з метою підвищення кваліфікації персоналу у сфері ризик-менеджменту.

Виконання цих завдань дозволяє підприємству зменшити вплив негативних подій, підвищити свою стійкість до зовнішніх та внутрішніх загроз, а також забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Система ризикозахищеності стає невід'ємною частиною стратегічного управління підприємством, сприяючи підвищенню його конкурентоспроможності та адаптивності в умовах постійних змін.

Загалом, ефективна система ризикозахищеності підприємства – це комплексний підхід до управління ризиками, який інтегрується в усі аспекти діяльності підприємства з метою забезпечення його стійкості та безперебійного функціонування [6, с.92].

Така система включає процеси, методи та інструменти, які дозволяють ідентифікувати, оцінювати, управляти та моніторити ризики. Отже, ефективна система ризикозахищеності підприємства дозволяє забезпечити його стійкість до

різноманітних загроз, підвищити рівень довіри з боку інвесторів та партнерів, знизити витрати, пов'язані з непередбачуваними подіями, і сприяти сталому розвитку бізнесу.

Формування системи ризикозахищеності підприємства – це процес створення та впровадження комплексного механізму управління ризиками, який забезпечує виявлення, оцінку, моніторинг та мінімізацію ризиків, що можуть вплинути на діяльність підприємства (рис. 1.2).

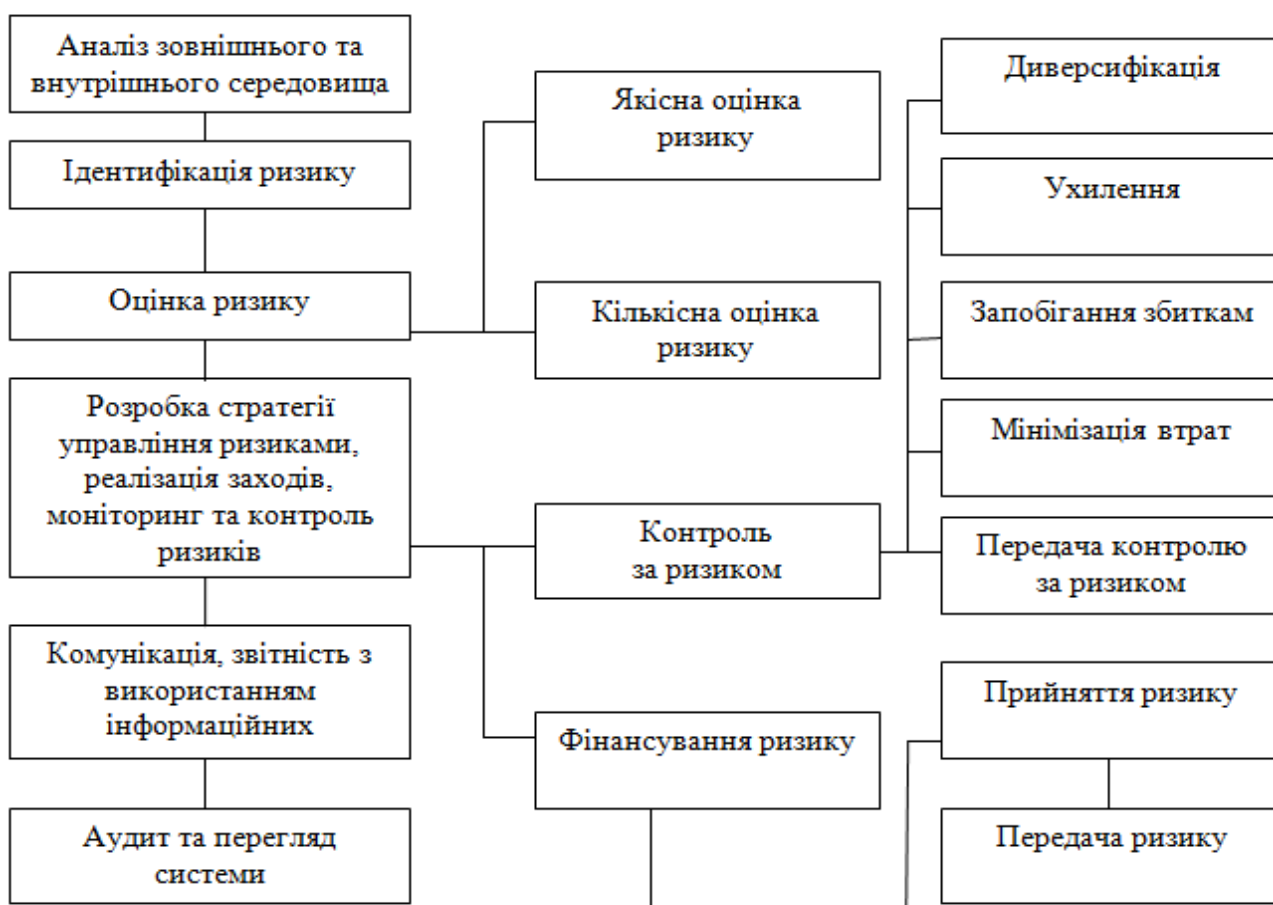

Рис. 1.2. Процес формування системи ризикозахищеності підприємства

Джерело: [5; 9; 16]

Основні етапи та елементи цього процесу включають [16, с.42]:

1. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища – полягає у вивченні факторів, які можуть створювати ризики для підприємства (економічних, політичних, соціальних, технологічних тощо) та оцінці внутрішніх слабких місць і вразливостей підприємства.

2. Ідентифікація ризиків – полягає у визначенні потенційних ризиків, які можуть вплинути на підприємство та залученні всіх структурних підрозділів до процесу виявлення ризиків.

3. Оцінка ризиків – полягає у визначенні ймовірності настання кожного ризику та його можливих наслідків та використанні як кількісних, так і якісних методів оцінки ризиків (наприклад, аналіз сценаріїв, експертні оцінки, статистичний аналіз).

4. Розробка стратегії управління ризиками – полягає у визначенні підходів та методів управління кожним ідентифікованим ризиком та розробці планів заходів щодо зменшення ймовірності ризиків та мінімізації їхнього впливу.

5. Реалізація заходів управління ризиками – полягає у впровадженні конкретних дій та заходів для управління ризиками та розподілі відповідальності за реалізацію заходів між відповідними структурними підрозділами та працівниками.

6. Моніторинг та контроль ризиків – полягає у постійному моніторингу зовнішніх і внутрішніх факторів для виявлення нових ризиків або змін у вже існуючих та оцінці ефективності вжитих заходів та внесення необхідних коригувань.

7. Комунікація та звітність – полягає у створенні системи регулярної звітності про ризики для керівництва підприємства та забезпеченні прозорості процесів управління ризиками через ефективну внутрішню комунікацію.

8. Використання інформаційних технологій – полягає у застосуванні спеціалізованих програмних рішень для автоматизації процесів управління ризиками та використанні аналітичних інструментів для прогнозування та

9. Аудит та перегляд системи – полягає у регулярному внутрішньому та зовнішньому аудиті системи ризикозахищеності для оцінки її ефективності і перегляді та оновленні політики і процедур управління ризиками відповідно до змін у зовнішньому середовищі та внутрішніх процесах підприємства.

Процес створення системи ризикозахищеності для підприємства допоможе підвищити його конкурентоспроможність, знизити збитки від небезпечних інцидентів і забезпечити стабільний розвиток в довгостроковій перспективі.

Відсутність ефективної системи управління ризиками може призвести до серйозних фінансових втрат, зниження конкурентоспроможності, погіршення репутації та навіть до банкрутства [1, с.239].

У цілому, в умовах постійного розвитку технологій, глобалізації ринків, змін у законодавстві та соціально-економічних умовах, система ризикозахищеності не може залишатися статичною. Вона повинна постійно вдосконалюватися, враховувати нові види ризиків та використовувати найсучасніші методи та інструменти для їхнього управління. Це включає впровадження новітніх інформаційних технологій, розробку інноваційних стратегій управління ризиками, а також регулярне навчання та підвищення кваліфікації персоналу [3, с.127].

1.3. Методичні підходи до аналізу складових та оцінки ризикозахищеності підприємства

У сучасних умовах ведення бізнесу підприємства постійно стикаються з різноманітними ризиками, які можуть суттєво вплинути на їхню діяльність та стійкість. Забезпечення ефективної ризикозахищеності стає ключовим фактором для стабільного розвитку та конкурентоспроможності [3, с.129]. Система ризикозахищеності підприємства охоплює комплекс заходів, спрямованих на ідентифікацію, оцінку, управління та моніторинг ризиків з метою мінімізації їхнього негативного впливу.

Аналіз складових та оцінка ризикозахищеності підприємства є невід'ємною частиною цього процесу. Він включає виявлення потенційних загроз, оцінку їхньої ймовірності та наслідків, а також розробку стратегій для

запобігання або зменшення впливу ризиків. Такий аналіз дозволяє підприємству бути підготовленим до непередбачуваних ситуацій, що сприяє підвищенню його адаптивності та стійкості [7, с.91].

Основна мета аналізу складових та оцінки ризикозахищеності – забезпечити комплексне розуміння ризиків, з якими може зіткнутися підприємство, та розробити відповідні заходи для їхнього ефективного управління. Цей процес включає використання різних методичних підходів, таких як кількісні та якісні методи оцінки ризиків, фінансовий аналіз, моніторинг та аудит ризиків, а також впровадження сучасних інформаційних технологій.

Процес оцінки ризикозахищеності є критично важливим для успішного функціонування підприємства в умовах сучасного динамічного бізнес-середовища. Ефективна оцінка ризиків дозволяє підприємству вчасно ідентифікувати потенційні загрози, оцінити їхній вплив та розробити адекватні заходи для їхнього мінімізації [19, с.102]. Цей процес є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, які сприяють стабільності та розвитку підприємства.

Ризикозахищеність підприємства передбачає створення системи управління ризиками, яка охоплює всі аспекти діяльності організації, від стратегічного планування до щоденних операцій.

Оцінка ризиків є першочерговим етапом у цьому процесі, що забезпечує комплексне розуміння можливих загроз і формує основу для подальших дій в діяльності підприємства [19, с.103].

Оцінка ризикозахищеності підприємства є ключовим етапом в процесі забезпечення стабільності та успішності його діяльності в умовах непередбачуваності та змін. З розвитком сучасного бізнесу і загостренням конкуренції, виявлення, оцінка та управління ризиками стає першочерговим завданням для керівництва та усіх зацікавлених сторін.

Оцінка ризикозахищеності полягає у виявленні потенційних загроз, які можуть виникнути в процесі діяльності підприємства, оцінці їхнього впливу та

ймовірності настання, а також в розробці та впровадженні стратегій та заходів для їхнього управління та мінімізації негативних наслідків [19, с.104].

Враховуючи постійну змінність у бізнесі, оцінка ризикозахищеності підприємства є процесом, що вимагає систематичного оновлення та адаптації. Вона повинна бути вбудована в стратегічне планування та оперативну діяльність підприємства.

Аналіз складових та оцінка ризикозахищеності підприємства вимагають використання різноманітних методичних підходів, які дозволяють систематично та ефективно ідентифікувати, оцінювати та управляти ризиками. До основних методичних підходів можна віднести [17, с.215]:

1. Кількісні методи оцінки ризиків:

- статистичний аналіз – використання історичних даних для оцінки ймовірності виникнення ризиків та їхнього впливу;

- метод Монте-Карло – імітаційне моделювання для оцінки ймовірності різних результатів шляхом багаторазового випадкового вибору значень з заданого розподілу;

- аналіз вартості під загрозою – оцінка максимальних потенційних втрат за певний період часу з заданим рівнем довіри.

2. Якісні методи оцінки ризиків:

- експертні оцінки – використання знань та досвіду експертів для ідентифікації та оцінки ризиків. Наприклад, метод Delphi, коли група експертів незалежно оцінює ризики, а потім їхні оцінки узгоджуються;

- SWOT-аналіз – аналіз сильних (Strengths) та слабких (Weaknesses) сторін підприємства, а також можливостей (Opportunities) та загроз (Threats), що дозволяє ідентифікувати внутрішні та зовнішні ризики;

- аналіз PESTLE – допомагає визначити зовнішні фактори, такі як політичні, економічні, соціокультурні, технологічні, правові та екологічні аспекти, які можуть вплинути на діяльність підприємства;

– аналіз сценаріїв – розробка та оцінка різних можливих сценаріїв розвитку подій для виявлення потенційних ризиків та їхнього впливу.

3. Комбіновані методи оцінки ризиків:

– аналіз дерева рішень – візуалізація рішень та можливих результатів у вигляді дерева, що дозволяє оцінити ризики та їхні наслідки на кожному етапі;

– аналіз дерева відмов – використання графічних моделей для визначення можливих причин виникнення небажаних подій та оцінки ймовірності їхнього настання.

4. Фінансовий аналіз ризиків:

– аналіз коефіцієнтів – оцінка фінансової стійкості підприємства через аналіз різних фінансових коефіцієнтів;

– сценарний аналіз – оцінка впливу різних сценаріїв на фінансові показники підприємства, таких як доходи, витрати, прибуток тощо.

5. Інформаційні системи та технології:

– програмне забезпечення для управління ризиками – використання спеціалізованих програм для автоматизації процесів ідентифікації, оцінки та моніторингу ризиків;

– базові системи даних – використання баз даних для збору та аналізу інформації про ризики.

6. Моніторинг та аудит ризиків:

– регулярний моніторинг – постійне відстеження змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі для своєчасного виявлення нових ризиків.

– внутрішній аудит – періодичний перегляд процесів управління ризиками для оцінки їхньої ефективності та виявлення можливих недоліків.

7. Розробка стратегій управління ризиками:

– диверсифікація – розподіл ризиків через диверсифікацію активів, продуктів, ринків та постачальників.

– страхування – використання страхових полісів для покриття можливих втрат від ризикових подій.

– хеджування – використання фінансових інструментів для захисту від цінових коливань та інших фінансових ризиків.

Ці методи допомагають підприємствам створювати комплексну систему управління ризиками, яка сприяє ефективному управлінню та забезпечує стійкий розвиток.

Комбінація різних методів може бути корисною для отримання повного та об'єктивного уявлення про ризики, з якими стикається підприємство [17, с.218].

Після виявлення потенційних ризиків необхідно розробити стратегії їх управління, включаючи уникнення, перенесення, зменшення або прийняття ризику. Розробка стратегій управління ризиками є критично важливим етапом після ідентифікації потенційних загроз для підприємства. Такі стратегії дозволяють ефективно управляти ризиками та забезпечити стійкість бізнесу в умовах непередбачуваності.

Щоб кількісно визначити величину ризику, необхідно знати всі можливі наслідки якої-небудь окремої події й імовірність її настання [17, с.218].

Ймовірність означає можливість одержання визначеного результату. Стосовно економічних задач методи теорії ймовірностей зводяться до визначення ймовірності настання події і до вибору з можливих подій оптимальної.

Об'єктивний метод визначення ймовірності базується на обчисленні частоти, з якою відбувається ця подія [17, с.218].

Суб'єктивна ймовірність є припущенням щодо визначеного результату. Це припущення базується на судженні або особистому досвіді оцінюючого, думці фінансового консультанта, оцінці експерта. Коли ймовірність визначається суб'єктивно, то різні люди можуть встановлювати різне її значення для однієї тієї ж події й у такий спосіб робити різний вибір [20, с. 21].

Середнє очікуване значення, пов'язане з невизначеністю ситуації, є середньозваженим всіх можливих результатів, де ймовірність кожного

результату використовується як частота або ваговий коефіцієнт відповідного значення [14, с. 187]:

$$M(X) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n n_i x_i = \sum_{i=1}^n p_i x_i, \quad (1.1)$$

де n – число всіх можливих результатів;

x_i – значення i -го результату;

n_i – число випадків настання i -го результату;

p_i – ймовірність настання i -го результату.

Отже, очікуване значення вимірює середній прогнозований результат. Очікуване значення – величина узагальнена, тому не дозволяє нам однозначно вибрати варіант інвестування. Для остаточного прийняття рішення необхідно виміряти коливання показників, тобто визначити міру мінливості можливого результату.

Ризик в абсолютному вираженні. Як міра ризику приймається ймовірність виникнення збитків або недоодержання доходів порівняно з прогнозованим варіантом [14, с. 187]:

$$R = P(x), \quad (1.2)$$

x – випадкова величина збитку.

Однак цей показник вимагає зіставлення з майновим станом особи, яка перебуває у ризиковій ситуації, тому що втрати, котрі для одного неприпустимі, для іншого можуть здаватися незначними.

З огляду на це, виділяють зони ризику в систем економічної безпеки, які наведено на рис. 1.3.

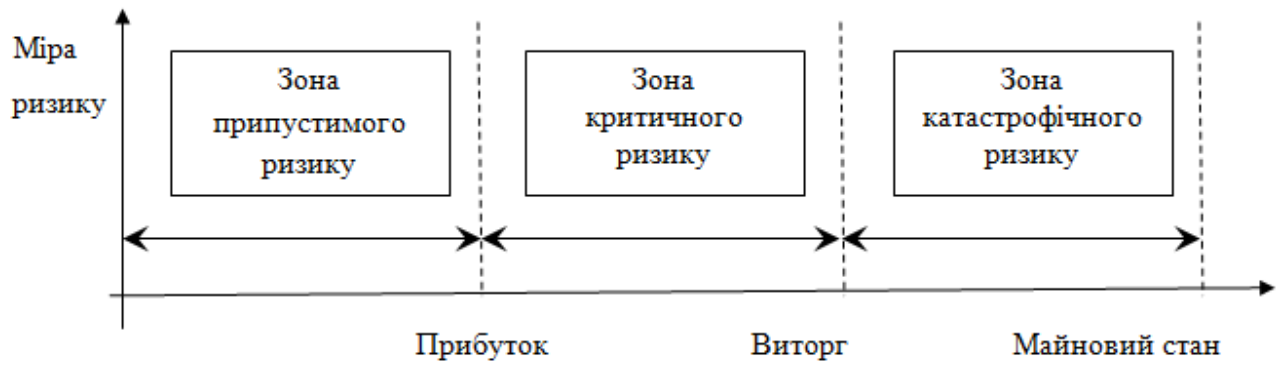

Рис. 1.3. Зони ризику в системі ризикозахищеності підприємства

Джерело: [9; 15; 16]

Область, у якій величина ймовірних втрат змінюється від нуля до значення розрахункового прибутку, називається зоною припустимого ризику. Ризик у цьому варіанті вимірюється ймовірністю [14, с. 188]:

$$R = P\{x \geq x_{\text{прип.}}\}, \quad (1.3)$$

де $x_{\text{прип.}}$ – граничне значення припустимого збитку (передбачуваний прибуток).

Область, у якій величина ймовірних втрат змінюється від значення розрахункового прибутку до передбачуваного виторгу, називається зоною критичного ризику. Ризик у цьому варіанті вимірюється ймовірністю [14, с. 188]:

$$R = P\{x \geq x_{\text{крит.}}\}, \quad (1.4)$$

де $x_{\text{крит.}}$ – граничне значення критичного збитку.

Область, у якій величина очікуваних втрат наближається до майнового стану підприємця, називається зоною катастрофічного ризику. За міру катастрофічного ризику приймають величину [14, с. 189]:

$$R = P\{x \geq x_{\text{кат.}}\}, \quad (1.5)$$

де $x_{кат.}$ – граничне значення катастрофічного збитку.

Отже, зонами ризику підприємства можуть бути області, де ймовірність виникнення ризикових подій є високою, а наслідки таких подій можуть мати значний негативний вплив на бізнес. Ідентифікація та аналіз зон ризику є критично важливими для забезпечення ефективного управління ризиками.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РИЗИКОЗАХИЩЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика та аналіз основних показників діяльності
**** «****_****»

**** «****_****», зареєстроване 06.12.2005 за юридичною адресою
***** **., ***** *_*, **** *****, ***. *****, ***** **.

Керівником організації є ***** *****. Повне
найменування юридичної особи ***** * *****
«****_****». Скорочена назва **** «****_****». Форма власності: *****
* ***** *****. Організації «****_****» присвоєно код
ЄДРПОУ ***** [4].

Основний вид діяльності підприємства виробництво ігор та іграшок. Інші
види діяльності: виробництво іншого одягу та аксесуарів, оптова торгівля
іншими товарами господарського призначення, інші види роздрібною торгівлі в
неспеціалізованих магазинах, надання в оренду й експлуатацію власного чи
орендованого нерухомого майна, виробництво готових текстильних виробів,
крім одягу [4].

Основними видами послуг, які надає підприємство, є виробництво та
продаж м'яконабивних та пластмасових іграшок.

***** – це відомий бренд, що спеціалізується на виробництві якісних
дитячих іграшок. Заснований багато років тому, цей бренд завоював довіру та
став одним з провідних виробників іграшок для дітей [2].

***** – виробник з 25-річним досвідом.

Мета компанії – виробництво якісної та безпечної продукції для розвитку
та пізнання навколишнього світу теперішніми та майбутніми поколіннями.

Дистрибуція Компанія ***** – ексклюзивний представник відомих європейських брендів ***** *****, **** та *****.

Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства протягом періоду 2021-2023 рр. подано у табл. 2.1, 2.2.

Таблиця 2.1

Основні техніко-економічні показники ***** «*****-*****» за 2021-2023 роки

Показники	Рік			Абсол. відхил.		Віднос. відхил.,%	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022-2021	2023-2022
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	72594	99656	102014	27062	23358	37.28	23.44
Валовий прибуток, тис. грн.	15688	15443	30066	-245	14623	-1.56	94.66
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	418	324	275	-94	-49	-22.49	-15.12
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	148	144	142	-4	-2	-2.70	-1.39
Фондовіддача, грн	0,65	0,63	0,31	-0,02	-0,33	-2,49	-106,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	33030	29266	27121	-3764	-2145	-11.4	-7.3
Середньорічна вартість оборотних коштів, тис. грн.	56925	61149	86993	4224	25844	7.42	42.26
Рентабельність власного капіталу, %	80447	80738	80802	291	64	0.36	0.079
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	884	1231	1271	347	40	39.26	3.25
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	10100	10457	-	357	10457	3.53	100

Примітка: розрахунки автора на основі [4]

Власний капітал підприємства залишався стабільним на рівні 100,000 протягом усіх трьох років. Це свідчить про відсутність змін у фінансових операціях, які б впливали на власний капітал, таких як значні прибутки чи збитки, додаткові інвестиції або вилучення капіталу. Відсутність змін у власному

капіталі означає, що компанія не мала значних фінансових труднощів, які б могли призвести до втрат або потреби у додаткових фінансових вливаннях. Якщо підприємство не змінювало власний капітал протягом трьох років, це може свідчити про відсутність значних інвестицій у розвиток. Відсутність приросту власного капіталу може вказувати на те, що підприємство не залучало додаткових ресурсів для зростання або розширення своєї діяльності.

Собівартість реалізованої продукції збільшилась з 72,594 тис. грн. в 2021 році до 102,014 тис. грн. в 2023 році. Відносне зростання собівартості становить 37.28% з 2021 по 2022 рік, та 23.44% з 2022 по 2023 рік. Зростання собівартості реалізованої продукції є негативним явищем для підприємства, оскільки воно може вплинути на його фінансовий стан та конкурентоспроможність на ринку. Причини цього можуть бути різноманітні, включаючи збільшення витрат на сировину, енергію, працю, а також можливі зміни в податковому законодавстві та регулюючій політиці.

У період з 2021 по 2022 рік валовий прибуток зменшився на 245 грн., що становить відносне зростання на 1.56%. Це може вказувати на стабільну ситуацію або незначні коливання у бізнесі. А у період з 2023 по 2022 збільшився на 14623 тис. грн., що становить відносне зростання на 94.66%. Це суттєве зростання вказує на значні позитивні зміни у діяльності компанії, можливо, через успішні нові проекти, збільшення обсягу продажів, зниження витрат або інші фактори. Загалом, підприємство демонструє різке зростання після періоду стабільності або незначного зменшення. Це може бути добрим знаком для інвесторів та інших зацікавлених сторін.

У період з 2021 по 2022 рік чистий прибуток зменшився на 94 тис. грн., що становить відносне зменшення на -22.49%, а у період з 2023 по 2022 зменшився на 49 тис. грн., що становить відносне зменшення на 15.12%. Збільшення чистого прибутку свідчить про успішність фінансової діяльності підприємства. Протягом обох періодів спостерігається зменшення чистого прибутку, що є негативним показником для фінансового стану підприємства. Зменшення чистого прибутку

у період з 2023 по 2022 рік менше, ніж у період з 2022 по 2021 рік. Це може свідчити про покращення ситуації або успішне впровадження антикризових заходів.

У період з 2021 по 2022 рік середньооблікова чисельність працівників зменшилась на 4 особи, що становить відносне зменшення на 2.70%. З 2022 по 2023 рік спостерігається зменшення на 2 особи, що становить відносне зменшення на 1.39%. Зменшення середньооблікової чисельності працівників може свідчити про кілька різних тенденцій або причин у діяльності підприємства чи організації. Ось деякі можливі причини: економічні труднощі, зміни в структурі бізнесу, сезонні коливання, реструктуризація або реорганізація.

Зменшення рівня фондівіддачі може бути результатом неоптимального використання активів, низької продуктивності чи зростання витрат. Ці фактори можуть негативно впливати на фінансовий результат підприємства, підсилюючи необхідність удосконалення стратегій управління та ресурсного планування. Оптимізація фондівіддачі є ключовим елементом у досягненні стабільної та прибуткової діяльності підприємства.

У період з 2021 по 2022 рік основні засоби зменшилися на 3,764 тис. грн., що становить відносне зменшення на 11.4%, а у період з 2023 по 2022 зменшився на 2145 тис. грн., що становить відносне зменшення на 7.3%. Можливо, компанія продавала або списувала основні засоби, які стали непотрібними або застарілими. Це може бути пов'язано з оновленням обладнання або зміною бізнес-моделі. Основні засоби з часом амортизуються, тобто втрачають свою вартість. Зменшення вартості може бути результатом амортизаційних відрахувань, які знижують балансову вартість активів. Зменшення основних засобів може свідчити про зміну стратегії компанії, наприклад, перехід на оренду обладнання замість його придбання або фокусування на менш капіталоемних напрямках діяльності **** «*****_****».

Збільшення рентабельності власного капіталу на **** «*****_****» може свідчити про кілька позитивних аспектів його діяльності: ефективне управління

(керівництво компанії успішно використовує ресурси для отримання прибутку), підвищення конкурентоспроможності (підприємство має конкурентні переваги, такі як технологічні інновації, висока якість продукції або послуг та сильний бренд).

Таблиця 2.2

Показники фінансових результатів **** «*****-****» за 2021-2023 роки

Показник	Рік			Абсол. відхил., тис.грн.		Віднос. відхил., %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.	88282	117995	132080	29713	14085	33.66	11.95
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	72594	99656	102014	27062	23358	37.28	23.44
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	15688	15443	30066	-245	14623	-1.56	94.66
Інші операційні витрати, тис. грн.	9793	3436	8067	6357	4631	1.4	1.3
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	513	627	513	114	-114	22.2	-18.2
Інші доходи, тис. грн.	4	13	-	9	13	225	100
Інші витрати, тис. грн.	558	530	558	28	28	5.02	5.28
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	340	456	434	116	22	34.12	4.82
Податок на прибуток, тис. грн.	36	13	120	23	107	63.89	91.67
Чистий фінансовий результат (прибуток /збиток, тис. грн.	418	324	275	-94	-49	-22.49	-15.12

Примітка: розрахунки автора на основі [4]

Загалом, збільшення рентабельності власного капіталу **** «*****-****» є позитивним сигналом для інвесторів, акціонерів і керівництва компанії, оскільки воно свідчить про здатність підприємства ефективно використовувати свій власний капітал для генерації прибутку.

Цей загальний аналіз показників свідчить про те, що **** «*****-****» переживає певні зміни у своїй фінансовій діяльності. Збільшення чистого доходу, собівартості вказує на зростання обсягів діяльності компанії. Це може бути результатом успішної стратегії розвитку чи розширення ринків.

Збільшення валового прибутку свідчить про успішний фінансовий результат **** «*****-****» або економіки в цілому. Валовий прибуток розраховується як різниця між загальним доходом від продажу товарів або послуг і сукупними витратами на їх виробництво.

Зростання фінансового результату від основної діяльності **** «*****-****» може вказувати на покращення фінансового стану підприємства та його ефективності в здійсненні основних операцій.

Покращення фінансового результату після оподаткування може бути наслідком грамотного податкового планування. Компанії можуть застосовувати різні методи для зменшення своїх податкових зобов'язань, наприклад, використання податкових знижок та оптимізація податкової структури.

Підвищення податку на прибуток може спричинити зростання доходів державного бюджету. Це може мати значний вплив на фінансування.

Зменшення чистого фінансового результату **** «*****-****» свідчить про зниження прибутковості або зростання збитковості підприємства. Це може вказувати на декілька можливих проблем чи змін у фінансовій діяльності компанії.

2.2. Аналіз ключових елементів системи ризикозахищеності **** «*****_****» ****»

Дослідження питання ризикозахищеності **** «*****_****» є важливим не лише з точки зору теоретичних знань, а й з практичної точки зору, оскільки впровадження ефективної системи управління ризиками сприяє підвищенню стійкості та адаптивності **** «*****_****» до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Аналіз ризиків є важливою складовою управління **** «*****_****», оскільки він дозволяє виявляти та оцінювати потенційні загрози та їх вплив на діяльність **** «*****_****». Цей процес допомагає розробляти ефективні стратегії для зниження ризиків, приймати обґрунтовані управлінські рішення та підготовлювати організацію до можливих викликів.

Управління ризиками в системі економічної безпеки **** «*****_****» здійснюються за допомогою спеціально розробленої програми управління ризиками. Для контролю за виконанням цієї програми створений підрозділ на **** «*****_****», очолюваний ризик-менеджером.

У розпорядженні ризик-менеджера є всі питання щодо реалізації програми управління ризиками в системі економічної безпеки і розробки положення про управління ризиками **** «*****_****». Положення виражає філософію **** «*****_****» щодо управління ризиками, у ньому окреслено розмежування повноважень між різними структурними підрозділами **** «*****_****».

Оцінюючи ризикову діяльність **** «*****_****» та здійснюючи визначення схильності до втрат від ризику рекомендується використовувати схему яка наведена на рис. 2.1.

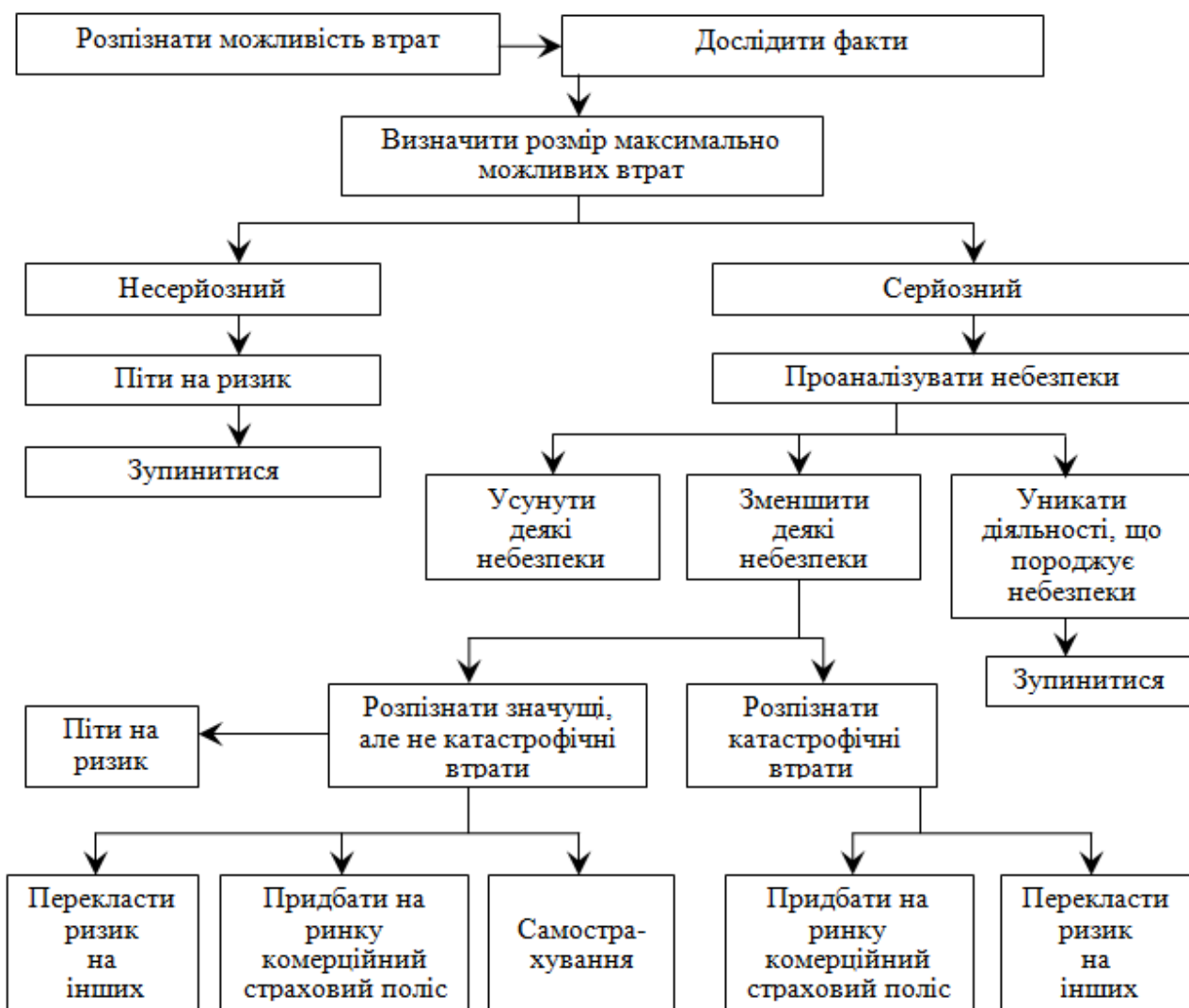

Рис. 2.1. Схема визначення схильності до втрат від ризику **** «*****-****»

Джерело: [8; 10]

Система ризикозахищеності має на меті захистити **** «*****-****», процес або проект від негативних наслідків, що можуть виникнути внаслідок ризиків. Основною метою є зменшення можливості появи ризиків, а також мінімізація їхніх впливів у разі їх реалізації. Це досягається за допомогою впровадження стратегій, процедур, інструментів та методів, спрямованих на виявлення, оцінку, контроль і зменшення ризиків.

В результаті, система ризикозахищеності сприяє збереженню ресурсів, запобігає втратам і забезпечує стійкість у роботі **** «*****-****».

2.3. Оцінка ефективності формування системи ризикозахищеності **** «*****_****»

Ефективна система ризикозахищеності для **** «*****_****» є важливою складовою його успішного функціонування. Оцінка її ефективності вимагає комплексного підходу та врахування різноманітних аспектів. Це означає визначення того, наскільки успішно **** «*****_****» впроваджує заходи для зменшення й управління ризиками, які можуть вплинути на його діяльність.

Для оцінки ефективності системи ризикозахищеності **** «*****_****» можна використовувати такі показники, як:

1. Показники фінансової стійкості – це включає аналіз фінансових показників підприємства, таких як прибуток, оборотність активів, ліквідність тощо. Якщо система ризикозахищеності ефективна, ці показники можуть бути більш стабільними.

2. Кількість та серйозність інцидентів – аналіз кількості та серйозності виниклих ризикових подій дозволяє зрозуміти, наскільки добре підприємство управляє своїми ризиками. Якщо кількість і серйозність інцидентів зменшується з часом, це може свідчити про ефективність системи ризикозахищеності.

3. Витрати на ризикозахищені заходи – аналіз витрат на заходи з управління ризиками в порівнянні з масштабом можливих загроз допомагає визначити ефективність витрат ресурсів.

4. Оцінка внутрішніх процесів – аналіз ефективності внутрішніх процесів, пов'язаних із управлінням ризиками (наприклад, процесу ідентифікації, оцінки, контролю та мітегування ризиків), допомагає визначити рівень ефективності системи ризикозахищеності.

5. Задоволеність зацікавлених сторін – оцінка задоволеності зацікавлених сторін, таких як клієнти, партнери, акціонери, регулятори, може також слугувати показником ефективності системи ризикозахищеності.

Важливо враховувати, що оцінка ефективності системи ризикозахищеності **** «*****_****» є неперервним процесом, і вона повинна періодично оновлюватися та коригуватися відповідно до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства.

**** «*****_****» має стратегію щодо ідентифікації, аналізу та керування ризиками. Такі стратегії зазвичай охоплюють різні аспекти, включаючи фінансові, операційні, репутаційні та стратегічні ризики.

На стратегічному рівні управління ризиками враховується довгострокове бачення **** «*****_****» і його місія, цілі та стратегії. Тут зазвичай визначаються ключові ризики, які можуть вплинути на досягнення стратегічних цілей, і розробляються стратегії для їх управління.

На тактичному рівні управління ризиками зазвичай оцінюються конкретні проекти, ініціативи або операції **** «*****_****». Тут розглядаються ризики, що виникають у процесі виконання стратегії, і приймаються відповідні заходи для їх зменшення або управління.

На оперативному рівні управління ризиками охоплює конкретні щоденні дії та процеси, які виконуються **** «*****_****». Тут акцентується на запобіганні та виявленні ризиків на ранніх стадіях, щоб уникнути негативних наслідків для операційної діяльності. Усі способи та методи зниження ризику в процесі управління ними в системі економічної безпеки **** «*****_****» у роботі згруповано за цілями управління ризиками, адже заходи з управління застосовуються для досягнення певної цілі діяльності (рис. 2.2).

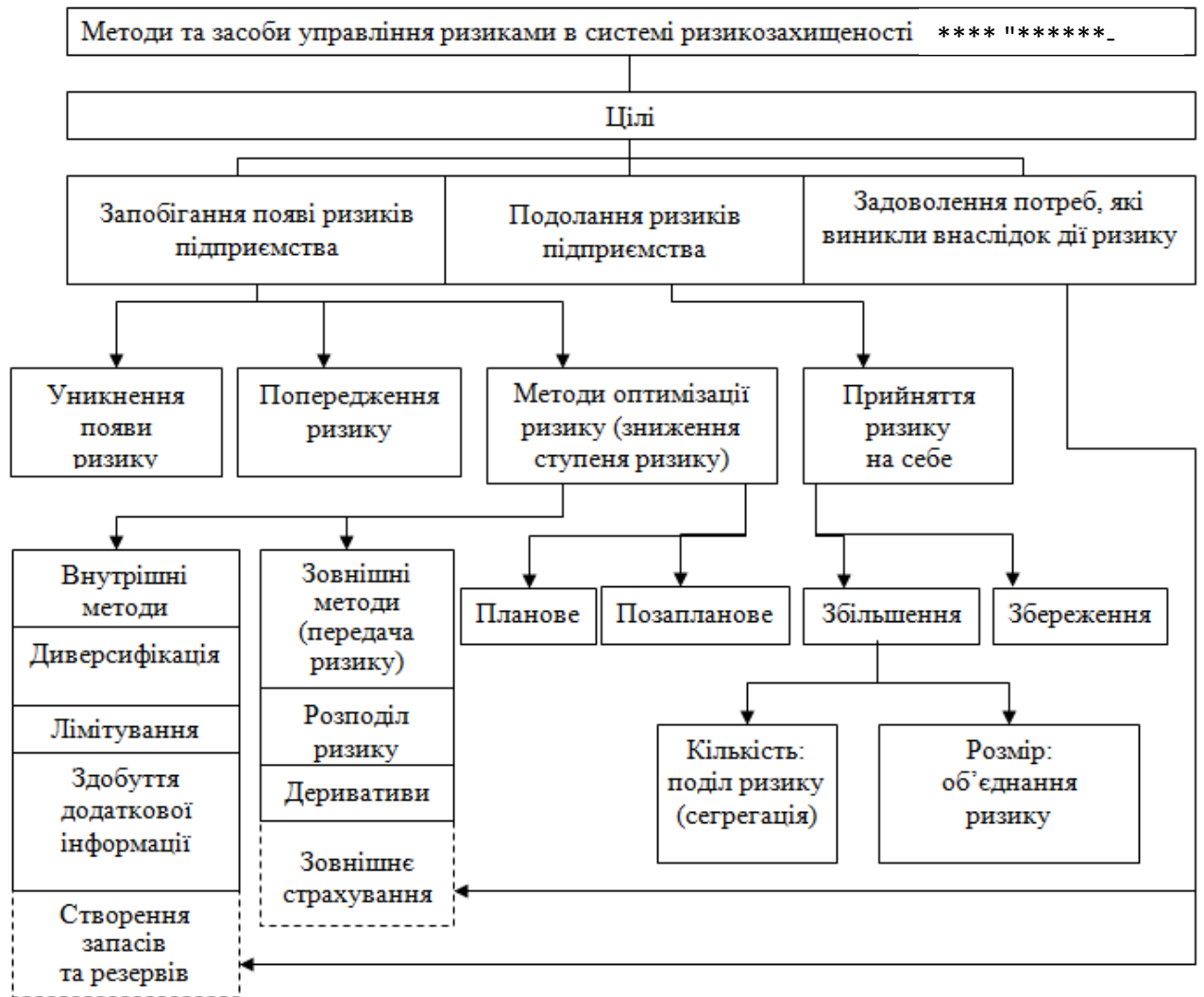

Рис. 2.2. Заходи з управління ризиками в системі ризикозахищеності
 **** «*****_****»

Джерело: [15; 17]

Ідентифікація потенційних ризиків **** «*****_****» – це ключовий етап у керуванні ризиками, і для цього використовуються різноманітні методи. Наприклад: аналіз історичних даних: дослідження минулих подій та їх наслідків допомагає в ідентифікації подібних ризиків у майбутньому; експертні оцінки: залучення фахівців із різних галузей для оцінки можливих ризиків у своїй області; SWOT-аналіз (аналіз SWOT): визначення сильних сторін, слабких сторін, можливостей та загроз; дерево рішень (дерево вибору): використовується для моделювання різних можливих сценаріїв та їх наслідків. Тому, побудуємо механізм управління ризиками в системі ризикозахищеності **** «*****_****»

включаючи ідентифікацію потенційних ризиків із чіткими заходами щодо їх управління (рис. 2.3).

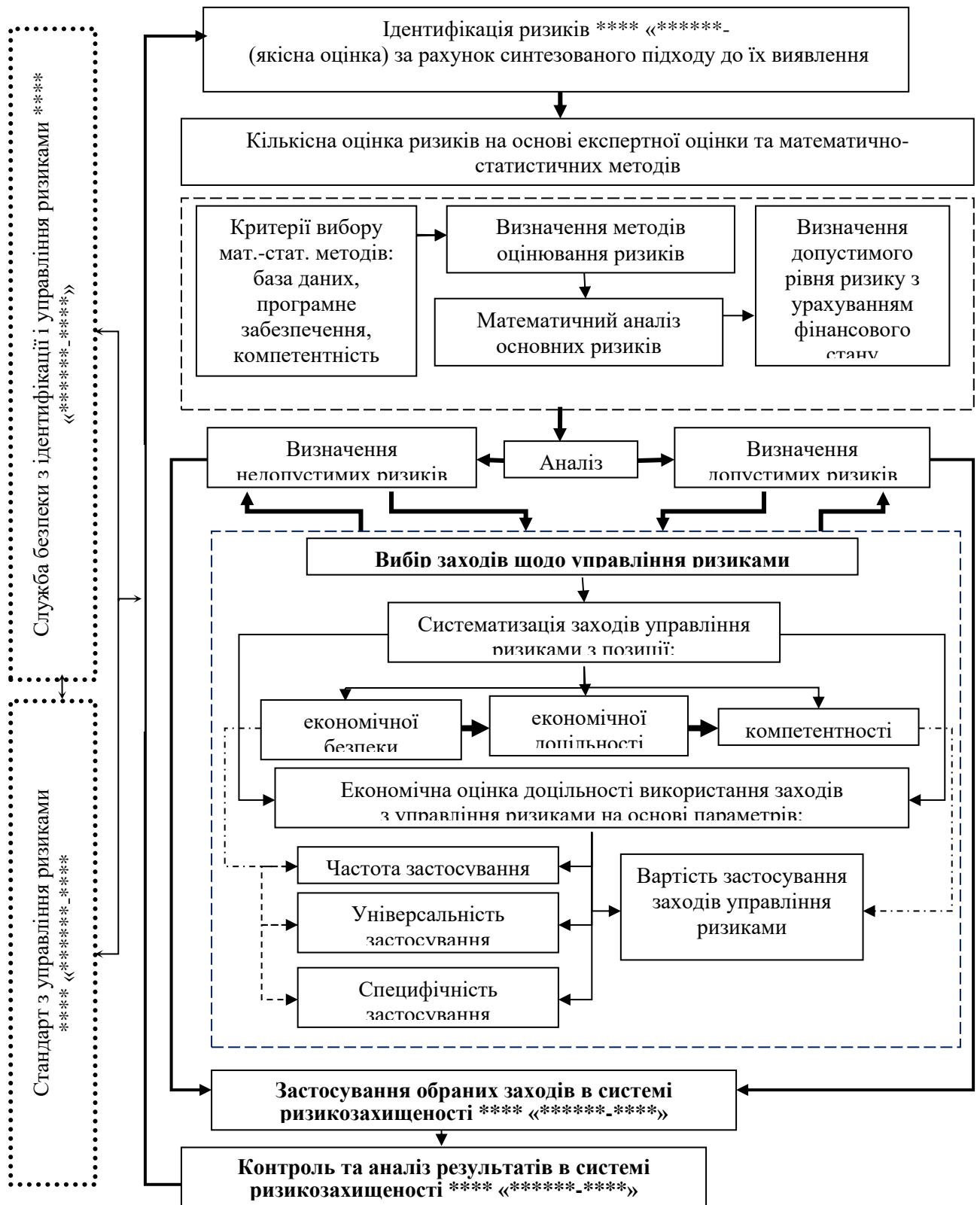

Рис. 2.3. Рекомендований механізм управління ризиками в системі ризикозахищеності **** «*****_****» Джерело: [15; 17; 21]

У **** «*****-****» існують чіткі процедури та відповідальні особи, які відповідають за управління ризиками. Це включає в себе такі кроки, як ідентифікація ризиків, оцінка їхнього впливу та ймовірності, розробка стратегій зменшення ризиків, моніторинг та аналіз ефективності цих стратегій.

Типовою практикою є створення комітетів або груп, які спеціалізуються на управлінні ризиками, а також призначення відповідальних осіб у різних відділах або функціональних областях організації. Це група з керівників, фахівців з фінансів, юристів та інших зацікавлених сторін.

Формування системи ризикозахищеності є ключовим аспектом для **** «*****-****». Проте, цей процес може зіткнутися з численними проблемами, які можуть обмежити ефективність системи. З такими як:

- недостатня свідомість про ризики, оскільки багато людей та організацій можуть недооцінювати потенційні ризики або навіть не бути свідомими про них;
- відсутність ресурсів, де розробка і впровадження ефективної системи ризикозахищеності вимагає значних фінансових, людських та інших ресурсів;
- недостатня координація, коли у багатьох випадках система ризикозахищеності включає різні заходи та процеси, які повинні бути добре зігнані між собою;
- швидкі зміни в ризиках, коли світ змінюється швидко, і нові ризики можуть з'являтися швидко, то система ризикозахищеності повинна бути гнучкою і адаптивною, щоб враховувати ці зміни;
- недоліки в законодавстві та політиці, де нерідко нормативно-правове середовище або політичні умови можуть ускладнити створення ефективної системи ризикозахищеності;
- недостатня увага до кібербезпеки, де з використанням технологій у всіх аспектах життя зростає і значення кібербезпеки, однак багато компаній та урядів можуть бути недооцінені в цьому аспекті, що робить їх вразливими перед кібератаками;

– культурні бар'єри, у деяких випадках впровадження системи ризикозахищеності може супроводжуватися культурними опорами або недовірою;

– нерівномірний розподіл ризиків, де у багатьох випадках ризики можуть бути нерівномірно розподілені між різними групами людей або регіонами.

Загальною метою є визначення цих проблем і розробка стратегій для їх вирішення, щоб створити ефективну систему ризикозахищеності для **** «*****-****»), яка забезпечить безпеку та стійкість у суспільстві і бізнесі.

Зважаючи на складну природу виробництва іграшок, удосконалення системи ризикозахищеності на **** «*****-****») може бути ключовим для забезпечення ефективності та стабільності бізнесу. Ось деякі пропозиції щодо цього:

1. Аналіз потенційних ризиків, де необхідне проведення глибокого аналізу ризиків, які можуть впливати на виробництво іграшок – це може включати виявлення ризиків у сировинних матеріалах, процесі виробництва, транспортуванні та збуті продукції.

2. Розробка превентивних заходів, де на основі аналізу ризиків можна розробити план дій з метою попередження можливих проблем – це може включати в себе впровадження стандартів якості та безпеки на кожному етапі виробництва, а також контроль якості продукції перед відправленням.

3. Страхові поліси та резервування фондів на випадок можливих ризиків, таких як пожежа, повінь, крадіжка чи інші непередбачені події.

4. Технологічні інновації та їх впровадження для підвищення ефективності та зменшення ризиків.

5. Проведення навчань та тренінгів з питань безпеки та управління ризиками для всього персоналу – це допоможе забезпечити, що всі працівники розуміють потенційні загрози та знають, як діяти в разі виникнення небезпеки.

6. Встановлення системи постійного моніторингу ризиків і відповідна аналітика для вчасного виявлення та реагування на зміни в ситуації.

7. Розробка детального кризового плану, який містить процедури реагування на екстрені ситуації та відновлення бізнесу після них.

Ці заходи можуть допомогти забезпечити для **** «*****-****» надійний рівень захисту виробництва іграшок від різних ризиків і забезпечити стабільність та успішність бізнесу у майбутньому.

Підвищення ефективності формування системи ризикозахищеності для **** «*****-****» означає вдосконалення методів, процесів і інструментів, які використовуються для ідентифікації, аналізу та управління ризиками в організації або проекті. Це може включати в себе розвиток більш точних методів прогнозування ризиків, вдосконалення систем моніторингу і контролю за ризиками, а також розробку стратегій зменшення або уникнення ризиків. В результаті підвищення ефективності системи ризикозахищеності **** «*****-****» може краще захищати свої інтереси та мінімізувати негативні наслідки потенційних ризиків.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Система ризикозахищеності підприємства є ключовим елементом для забезпечення стійкості та успішності в умовах непередбачуваності та змін. Її сутність полягає в здатності виявляти, оцінювати, управляти та моніторити ризики, що можуть виникнути в ході діяльності підприємства.

Основні складові системи ризикозахищеності включають аналіз ризиків, розробку стратегій управління ними, створення культури ризиків, інтеграцію з стратегічним плануванням, моніторинг та оновлення.

Формування такої системи вимагає комплексного підходу, включаючи аналіз різних видів ризиків, розробку стратегій управління ними, створення культури ризиків та інтеграцію зі стратегічним плануванням.

Система ризикозахищеності постійно розвивається, враховуючи зміни в бізнес-середовищі та використовуючи нові технології для підвищення ефективності та стійкості бізнесу. Тенденції розвитку включають інтегрованість, аналіз в реальному часі, цифрові технології, стратегічний підхід та увагу до стійкості.

Отже, ефективна система ризикозахищеності є важливим елементом стратегічного управління підприємством, спрямованим на забезпечення стабільності та успішності у складних умовах ринкової невизначеності.

Загальний аналіз фінансових показників **** «*****-****» та системи його ризикозахищеності надає важливу інформацію про стан та перспективи розвитку компанії.

По-перше, стабільний рівень власного капіталу **** «*****-****» протягом трьох років свідчить про відсутність значних фінансових труднощів чи потреби у додаткових фінансових вливаннях. Однак відсутність зростання власного капіталу може також вказувати на недостатні інвестиції у розвиток **** «*****-****».

По-друге, збільшення собівартості реалізованої продукції є негативним явищем, оскільки може вплинути на фінансовий стан та конкурентоспроможність **** «*****_****». Таке зростання може бути спричинене різноманітними факторами, включаючи збільшення витрат на сировину, енергію та працю.

По-третє, збільшення валового та чистого прибутку свідчить про успішність фінансової діяльності **** «*****_****». Особливо значне зростання валового прибутку на 94.66% за період з 2022 по 2023 рік може свідчити про успішні нові проекти або збільшення обсягу продажів.

По-четверте, зменшення середньооблікової чисельності працівників може мати різні причини, включаючи економічні труднощі, зміни в структурі бізнесу та реорганізацію. Однак це також може свідчити про більш ефективне використання ресурсів **** «*****_****».

Щодо системи ризикозахищеності, було визначено та оцінено потенційні загрози для діяльності **** «*****_****» в системі ризикозахищеності. Така система допоможе зберегти ресурси та запобігти втратам у випадку виникнення непередбачених обставин.

З урахуванням складності сучасного бізнесу та соціальних викликів, формування ефективної системи ризикозахищеності стає критично важливим завданням для **** «*****_****». Проте, існує кілька проблем, які можуть обмежити ефективність таких систем, включаючи недостатню свідомість про ризики, відсутність ресурсів, недостатню координацію, швидкі зміни в ризиках, недоліки в законодавстві та політиці, недостатню увагу до кібербезпеки та культурні бар'єри.

Для підвищення ефективності формування системи ризикозахищеності **** «*****_****» рекомендується вдосконалення методів, процесів і інструментів, які використовуються для ідентифікації, аналізу та управління ризиками, на основі чого запропонований механізм управління ризиками в системі ризикозахищеності **** «*****_****».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2004. 759 с.
2. Бренди. Про **** «*****_****». URL: *****
3. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія. Львів: Арал, 2008. 386 с.
4. Виробництво та продаж м'яконабивних та пластмасових іграшок. **** «*****_****». URL: *****
5. Горячева К.С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01. К., 2006. 20 с.
6. Дикань В.Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки, оцінки ризиків та ймовірності банкрутства підприємств. Харків: УкрДАЗТ, 2010. 142 с.
7. Довбня С.Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства. *Фінанси України*. 2008. №4. С. 88–97.
8. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: [навч. посіб.]. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
9. Дуднєва Ю. Е. Ризик-менеджмент. *Економіка та суспільство*. 2019. № 20. С. 229-236.
10. Ілляшенко С.М. Економічний ризик: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 220 с.
11. Клебанова Т.С. Банкрутство і санація підприємства: теорія і практика кризового управління. Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. 252 с.
12. Коваленко М.А. Економічна безпека корпоративного підприємства: навч. посібн. для студентів вищих навч. закл. Херсон : Олді-плюс, 2009. 404 с.

13. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. К.: Лібра, 2003. 280 с.
14. Кузенко Т.Б. Фінансова безпека підприємства: навч. посіб. Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. 300 с.
15. Лагунова І. А. Сутність та принципи концепції ризик-менеджменту. 2018. № 1. С. 44-52.
16. Мостенська Т. Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства. *Економіка і суспільство*. 2010. № 3. С.35-47.
17. Сватюк О.Р. Управлінський підхід щодо методики розрахунку показників оцінки економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник ЛДУВС*. Серія економічна. 2011. №1. С. 212–220.
18. Сумець О.М. Стратегії сучасного підприємства та його економічна безпека: навч. посіб. К.: «Хай-Тек Прес», 2008. 400 с.
19. Ткаченко А.М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. *Вісник економічних наук України*. 2010. №1. С. 101–106.
20. Федорищева А. Безпека як розвиток і безпека як стабільність – синергетика соціоприродних систем. *Регіональна економіка*. 2002. №4. С. 19–23.
21. Шкарлет С. Теоретичні основи формування економічної безпеки підприємств. *Сіверянський літопис*. 2007. №4. С. 161–171.